

P Y H T Ä Ä S T R U K A N K A L L I O T

rautakautisten röykkiöhautojen kaivaus

1990

Kymenlaakson maakuntamuseo

Timo Miettinen

Rautakautisten röykkiöhautojen kaivaus Pyhtään Strukankallioilla
11.6.- 29.6.1990. Kymenlaakson maakuntamuseo.

kl: Itäkirkonkylä

tl: -

om: Oy Stockfors Ab c/o Enso Gutzeit Oy

os. Kanavaranta 1 00160 Helsinki 16, puh. 90-16291

pk. 3023 06 PYHTÄÄ

x= 6705 75, y= 3476 83, z= n. 13,5 (röykkiö 1, kaivausalue A)

x= 6705 54, y= 3476 82, z= 10,8 (röykkiö 2, kaivausalue B)

Löydöt: KM 26059:1-19

Ajoitus: vanh. rautakausi

Tutkitun alueen laajuus 12 m² (A) ja 40 m² (B)

Kaivauksen johtaja: Timo Miettinen

Kaivauksen rahoitus: Kymenlaakson maakuntamuseo ja Pyhtään kunta.

Liitteet: karttaliitteet 1 - 6

valok. 1 - 27

Tark. T. Miettinen 1989

Röykkiöhautojen sijainti

Kaivauksen kohteena olevat röykkiöt sijaitsevat Kymijoen toiseksi läntisemmän suuhaaran, Pyhtään haaran suiston itäpuolella, n. 4 km Pyhtään keskiaikaisesta kirkosta kaakkoon. Pyhtään haaran suun ja Santaniemenselän välisellä niemekkeellä on laaja Strukankalliot-niminen lounaaseen työntyvä kallioalue. Sen lounaispäästä, Sabbanäsin talon itäpuolelta löytyi 1989 laaja aikaisemmin tuntematon röykkiöhauta-alue, joka muodostuu kahdeksasta röykkiöstä (ks. tarkastusselostus esih.tsto ark. T. Miettinen 27.10.1989).

Röykkiöalue paljastui siten, että idästä Munapirtin maantieltä tulevan metsäautotien päätelenkki oli rikkonut yhtä röykkiötä ja paljastanut siinä olevaa palanutta luuta. Pyhtääläinen maanviljelijä Rune Nygård kiinnitti huomiota ko. luunsiruihin, löysi kiveyksen keskeltä aivan pinnasta ruostuneen rautaveitsen ja otti yhteyttä allekirjoittaneeseen maakuntamuseossa. Saatoin tällöin todeta, että ensimmäinen rautakautinen hautaröykkiö on nyt löytynyt Kymenlaakson rannikolta.

Röykkiö 1:n kaivaus (kaivausalue A)

Metsäautotien päätelenkin kaakkoisreunassa sijaitsevasta röykkiöstä on jäänyt jäljelle vain kaksi ehjää kohtaa, joista itäisempi on kooltaan hieman yli neliömetrin, läntisempi n. kaksi neliötä. Röykkiö sijaitsee kalliotasanteen kaakkoisreunassa olevalla pienellä kielekkeellä, jonka alapuolella on tiheää kuusikkoa ja männikköä (valok. 1 - 2, yleiskartta, liite 1).

Kalliokielekkeen reunoilla ja alapuolella on siellä täällä isohkoja kiviä, jotka näyttävät osittain melko äskettäin sinne joutuneilta tai ainakin siirrellyiltä, sillä niiden pinnasta puuttuu asiaankuuluva ehjä sammal- ja jäkäläkerros. On näin ollen mahdollista, että ko. kivet ovat peräisin ainakin osittain hautaröykkiön ylimmistä osista ja joutuneet nykyiselle paikalle metsäautotien päätelenkin raivauksen yhteydessä. Toisaalta hautaröykkiön ehjinä säilyneiden osien rakenne ja pinta viittaa siihen, että röykkiö on muodostunut lähinnä yhdestä ohuesta kivikerroksesta, jossa kivien väli on täytetty hiekan, soran ja mullan seoksella. On tietysti myös mahdollista, että röykkiön päältä on ajat sitten purettu - ryöstötarkoituksessa, esineiden löytymisen toivossa - isommista kivistä tehty pintakerros, joka on voinut muodostaa kaarevan, hiidenkiuastyypin rakennelman, ja vain alin, pikkukivistä tehty latomus on jäänyt jäljelle. Tällainen rakennehan on havaittavissa röykkiö 2:n kohdalla ja myös Strukan röykkiöhautausmaantymän suurimman haudan kohdalla, joka sijaitsee röykkiö 1:stä n. 70 m länteen kallioalueen korkeimmalla kohdalla. Röykkiö on siinä purettu niin pitkälle, että jäljellä on vain silmäkivi ja kallion pinnalle ladottua pikkukivikkoa. Joka tapauksessa näyttää siltä, että tutkimuskohteena oleva röykkiö on tuhoutunut niin pitkälle, ettemme voi enää rekonstruoida sitä luotettavasti. Sen kokonaisrakenne on jätettävä suurimmaksi osaksi olettamusten varaan, emmekä voi myöskään entisöidä sitä muuten kuin ehjinä säilyneiden osien kohdalta.

Kaivaustyö aloitettiin poimimalla talteen luunsirut siitä kohdasta säilyneen kiveyksen ja tien välistä, josta R. Nygård ne ensin havaitsi. Luunsirut olivat osittain palamisen värjäämän ja osittain polttamisen murentamasta pintakallios- ta muodostuneen hiekkasoran seassa. Hiekkakerroksen, jonka paksuus oli n. 6-7 cm; alla oleva kallio oli osittain lohkoutunut kuumuuden lakia. Palaneen luun löytöalue ulottui vain hieman läntisimmän kiveyksen alle olleen kooltaan n. 120 x 180 cm (karttaliite 2). Ehkä kovan kuumuuden vuoksi kaikki polttohautauksessa käytetty puu oli palanut tällä kohden tuhkaksi, hiiltä ei löytynyt

soran seasta lainkaan ja tuhka oli huuhtoutunut pois. Palaneen luun siruja löytyi tutkitulta alueelta niin vähän, että ne liitettiin v:n 1989 löytöihin (KM 26059:2).

Jäljellä olevien kahden röykkiönosan kaivaustutkimuksessa ei löytynyt enää palanutta luuta eikä minkäänlaista esineistöä, joten ruudusta C 2 1989 löytynyt rautaveitsi (KM 26059:1) jäi kaivauskohteen ainoaksi esinelöydöksi. Veitsi oli löytäjän mukaan ollut terä pohjoiseen päin kahden kiven välissä heti pintasammaleen alla (karttaliite 2). Veitsi oli niin pinnassa, että löytäjä kertoi saaneensa sen vaikutelman, että se olisi "ikäänkuin pudonnut siihen". Mitään epäilystä siitä, että se kuuluu samaan hautakokonaisuuteen kuin palanut luukin, ei kuitenkaan ole.

Kivilatomuksen keskimääräinen paksuus oli n. 10 cm. Se oli tehty pääosin n. 10- 15 cm:n kokoisista kivistä, joita oli ladottu yhteen kerrokseen sen verran harvakseltaan, että mullansekaista hiekkaa oli aina kivien välissä. Latomus oli pakkautunut verraten tiiviiksi (karttaliite 2, valok. 3 - 7). Hieman alkupe- räistä latomusta oli jäljellä myös itäisemmän alueen kaakkoispuolella ja sen rakenne oli samanlainen kuin em. isompienkin alueitten. Varmuuden vuoksi käytiin lastoilla läpi koko kaivausruudukon osoittama 16 m^2 :n alue niiltä osin, joissa kallion päälle oli jäänyt edes hieman hiekkamultaa. Tällöin kävi ilmi, että hieman hiiltä ja nokea sisältävä n. $2 \times 3,5 \text{ m}$:n laajuinen alue sijoittui ehjien latomuksen osien eteläpuolelle niin, että n. puolet niistä jäi ko. nokialueen sisälle. On mahdollista, että ko. alue viittaa polttohaudan alkuperäiseen keski- kohtaan.

Kaivauksen kiintopisteenä oli metsäautotien päätelenkin sisällä sen kaakkois- reunassa olevan maakiven laki (kp. 0.55). Kiintopistettä ei valitettavasti ehditty kiireen takia kiinnittää merenpintaan mutta peruskartan korkeuskäyrien mukaan kallion pinta latomuksen kohdalla on n. 13 m:n korkeudella merenpinna- ta.

Röykkiö 2:n kaivaus (kaivausalue B)

Eteläisempi kahdesta tutkitusta röykkiöstä, röykkiö 2, sijaitsee n. 200 m röyk- kiö 1:stä etelään. Se sijaitsee kaakko-luodesuuntaisen kallioselänten keski- paikkeilla, itä-länsisuuntaisen laakean harjanteen itäreunassa, joka samalla on ko. harjanteen korkein kohta. Paikalta on Santaniemenselän rantaan n. 130 m.

Harjanteen korkeimmalla kohdalla erottui ennen kaivausta lähinnä hiidenkiuas-tyyppinen, kaareva rökkiö, jonka lounaispuolella oli muutamia isompia kiviä sammaleen ympäröiminä (karttaliite 3,4 , valok. 8 - 12). Rökkiön eteläpuolella oli useampia pienehköjä puita, koivuja, kuusi ja mäntyjä. Niiden poistamisen jälkeen paljastui kaarevan rökkiön eteläpuolelta sammalen ja jäkälän peittämä suorakaiteen muotoinen laakea latomus, jonka ulkoreunat oli tehty osin laakakivistä (valok.27). Kaarevan rökkiön ja sen lounaispuolella olevan kiveyksen kokonaispituus on n. 9 m, leveys n. 4,5 m, ja siitä n. 2 m kaakkoon sijaitsevan suorakaiteen muotoisen latomuksen koko n. 4,5 x 5 m. Kallioharjanteen laki-alueen, jossa rökkiöt sijaitsevat, pohjois-, itä- ja kaakkoisreuna laskee hyvin jyrkästi alavaan kuusikkokorpeen, joka erottaa tämän kallioselänten siitä, jossa rökkiö 1 sijaitsee.

Ennen kaivaustyön alkamista ei pintahavaintojen perusteella voinut päätellä, mikä pyöreän rökkiön lounaispuolella olevan kiveyksen lähempi luonne oli. Sammaleen ja jäkälän poistaminen pyöreän rökkiön ja ko. kiveyksen päältä osoitti, että jälkimmäinen liittyi oleellisesti edelliseen. Ilmeni, että kyseessä oli pitkänomainen kaksoishautaus, jonka lounaispää muodostui tiheään ladotusta pikkukivikosta. Se jatkui yhtenäisenä pyöreän rökkiön alle mutta rajautui siitä koilliseen suuntautuvan isommista kivistä tehdyn puolikaaren avulla (karttaliite 4 , valok.13 - 14). Puolikaaren ja pyöreän rökkiön reunan välinen matka oli n. metri.

Kaksoishautauksen koillisosan muodostava rökkiö oli kauniisti kaartuva lähes pyöreä rakennelma, jonka rakenne poikkesi hiidenkiukaista vain siinä suhteessa, että sen alla oli osittainen pikkukivistä tehty ladelma ja sen keskellä oli hiekkamultaa. Rökkiön halkaisija oli n. 4 m, korkeus keskimmäiseen korkeimmalle kohoavaan kiveen n. 50 cm. Rökkiön isommista kivistä tehty pyöreä reunakiveys, kehärakennelma, erottui osittain jo ennen kaivaustakin, ehjässä rökkiössä. Rökkiön purkamisen yhteydessä kävi ilmi, että se muodosti säännöllisen puolikaaren etenkin rökkiön itäosassa. Länsiosassa ei erottunut yhtä selvästi vastaavaa rakennetta, mikä johtui osittain siitä, että siellä oli käytetty pienempiä kiviä. Toisaalta taas läntisessä sektorissa esiintyi enemmän kehämäistä ladontaa koko kiveyksen kohdalla - muutama kaarimainen rakenne oli nähtävissä jo rökkiön pinnaltakin (karttaliite 4, valok. 13). Kaksoisrökkiön läntiselle osalle ominaista pikkukivikkoa esiintyi vain paikoin pyöreän rökkiön alla, mikä luultavasti johtui siitä, että etenkin rökkiön keskellä oli enemmän mullansekaista hiekkaa.

Röykkiön keskikohdan koillispuolella oli röykkiön pinnalle saakka näkyvä mullansekainen hiekkaesiintymä, joka paksuimmillaan oli n. 25 cm kallion pinnasta lukien. Myös kaksoishautauksen länsireunassa oli pikkukivikon kivien välissä hiekkamultaa, jonka kerrospaksuus oli keskimäärin 10 cm. Röykkiön itä- ja länsiosien välisessä noin metrin levyisessä kiveyksessä oli sensijaan selvästi vähemmän hiekkamultaa, mikä viittaa siihen, että maa-aineksen tarkoituksena on ollut peittää ja suojata hauta-antimia.

Kaivauksen merkittävin löytö saatiin pyöreään röykkiön ulkokehän luoteisreunasta. Ison reunakiven koillisreunan alle hiekkamultaan oli työnnetty putkikirves (:3), jonka terä osoitti röykkiön keskustaa kohti (karttaliite 5, valok.24). Kirves on kauniisti muotoiltu, hämmästyttävän hyvin säilynyt - ehkä osin palopatinan suojaama - mutta valitettavasti sen varsireijän toinen reuna on murtunut.

Onsikirveestä n. 65 cm kaakkoon, ruudusta E 11, löytyi rautakärjen katkelma, joka oli murtunut kolmeen toisissaan kiinni olevaan osaan (karttaliite 5, valok. 21). Siitä n. 10 cm lounaaseen löytyi hiekkamullan seasta toinen rautaesineen katkelma ja näiden lähettyviltä mullasta vielä kaksi pienempää katkelmaa. Vaivalloisen ja aikaavievän yhteensovittamisen tuloksena niistä syntyi kärkekkätkatkelma, joka voi kuulua veitseen, skramasaksiin tai sirppiin (:4). Huonokuntoisen kärjen selkäosan kaarevuus viittaa siihen, että todennäköisin vaihtoehto olisi sirppi. Tätä tulkintaa vastaan toimiva teräosan reunan suoruuus voi johtua ohuen terän ruostumisen aiheuttamasta muutoksesta. Seulottaessa hiekkamultaa koillissektorin, lähinnä ruudun E 11, kohdalta löytyi vielä rautaesineen katkelma (:6), joka näyttää olevan pienehköstä, tasaleveästä veitsestä. Mahd. sirpinkatkelman molemmin puolin n. 40 cm:n etäisyydellä toisistaan onnistuttiin hiekkamullan seasta saamaan talteen in situ kaksi korun katkelmaa. Län-tisempi löytyö oli keskeltä haljennut kultafoliohelmen puolikas (:9). Itäisempi löytö oli kahdesta toisissaan kiinni olevasta puolipallosta muodostunut pronsikorun (?) osa (:8) (valok. 22). Kyse saattaa olla lunulariipuksen tai oksasoljen kaltaisen korun nuppikoristeista.

Röykkiön pohjamaa oli kauttaaltaan heikosti noen ja hiilen sekaista. Ko. alue oli levinnyt yleensä muutaman kymmenen senttimetriä kiveyksen reunojen ulkopuolelle röykkiön alta huuhtoutuneen hiekkamullan mukana. Kyse oli siis kiistatta polttohaudasta mutta siitä huolimatta mitään merkkejä poltetusta vainajasta ei

havaittu. Palaneen luun puuttuminen saattaa johtua siitä, että vainaja on poltettu niin epätäydellisesti, etteivät luut ole säilyneet, osin suojaavan maakeroksen vähäisyyden vuoksi. On myös mahdollista, että röykkiöön on haudattu polttamaton ruumis, joka tietenkään ei ole säilynyt, tai sitten kysessä on ilman vainajaa tehty hautamuistomerkki, kenotafi. Porvoon Köitön kalmisto, jonka kaikki kolme polttohautaa olivat vailla merkkejä vainajasta, tarjoaa maantieteellisesti läheisen esimerkin vastaavasta problematiikasta.

Röykkiöhautojen ajoitus

Tutkittujen hautojen tarkempi ajoitus on toistaiseksi jätettävä jossain määrin avoimeksi. Niiden löytöaineisto viittaa siihen, että hautaukset on tehty lähinnä roomalaisella rautakaudella, hauta 1:n ajoituksessa ehkä lähemmäs ko. kauden alkua ja hauta 2:n ajoituksessa kauden keski- tai loppuvaiheeseen. Vasta hauta 1:n palaneesta luusta tehty kiihdytinajoitus - joka olisi syytä tehdä ensi tilassa - ja hauta 2:n hiilinäyteistä tehty konventionaalinen radiohiiliajoitus voivat onnistuessaan tarkentaa sen ajankohdan, johon nämä Kymenlaakson rannikon ensimmäiset rautaesineitä sisältäneet rautakautiset haudat ajoittuvat.

Hauta 1:n suoraselkäisessä rautaveitsessä on voimakkaasta ruostumisesta huolimatta säilynyt siinä määrin rakenteellisia yksityiskohtia, että sille voi löytää ajoitusviitteitä antavia vastineita. Suoranaista vastinetta ei ainakaan tuntemassani aineistossa näytä olevan, sillä Strukan veitselle on ominaista jyrkkä profiointi, kaartuvuus, varren ja teräosan yhtymäkohdassa sekä selkä- että teräpuolella. Vastaavanlainen jyrkkä mutka esiintyy Maaria Kärämäen veitsessä haudasta 38 vain sen selkäpuolella ja vastaavasti Laitilan Sonkkilan haudan 3 veitsessä vain teräpuolella. Sitäpaitsi molempien veitsien terä näyttää kaartuvan loivasti ylöspäin kun taas Strukan veitsen kärkiosa suippenee symmetrisesti. Salo ajoittaa Kärämäen ja Sonkkilan veitset lähinnä esiroomalaiselle rautakaudelle (periodit B1 ja B2). Arkeologisessa kirjallisuudessa ajoitetaan ko. kalmistot yleensä vanhemmalle roomalaiselle rautakaudelle.

Hauta 2:n suurimmassa esinelöydössä, onskirveessä, ei näytä olevan erityispiirteitä, jotka auttaisivat sen tarkemmassa ajoittamisessa. Varsiputken poismurtuneessa reunassa on tuskin voinut olla ajoitukselle kiinnostavaa silmukkaa, sillä silmukan alaosa ulottuu yleensä niin alhaalle, että se olisi jäänyt näkyville murtumasta huolimatta. Onskirveen yleismuodon kohdalla voitaneen sanoa, että sen varsiputki on hieman tavanomaista kapeampi.

Hauta 2:n löydöistä vain kultafoliohelmen puolikas on ilmeisesti tarkemmin ajoitettavissa. Koska niiden käyttö meillä alkaa varsinaisesti vasta nuoremmalla roomalaisajalla, antanee tämä terminus post quem-ajoituksen koko rökkiölle. Koska kultafoliohelmet ovat erityisen tyypillisiä juuri nuoremmalle roomalaisajalle, voimme halutessamme ajoittaa koko hautauksen juuri tuolle ajanjaksolle odottaessamme tarkentavaa radiohiiliajoitusta. Mahdollinen sirpin kärkikatkelma ja kolmen eri veitsen katkelmaa ovat niin fragmentaarisia ja pitkälle tuhoutuneita, ettei niiden perusteella voitane vetää mitään ajoituksellisia johtopäätöksiä. Sama koskee kaksiosaista pronssikorun katkelmaa.

Ajateltaessa hautojen ajoitusmahdollisuuksia niiden sijainnin ja rakenteen kannalta on todettava, että niiden pyöreäkehäisyyttä lukuunottamatta struktuuriton rakenne on ominaista rautakauden alkupuolen pronssikautistyyppisille rökkiöhaudoille mutta niiden sijainti kallion lakikohdassa ja kalliotasanteella on harvinainen piirre. Jo nuoremmen roomalaisajan rökkiöhaudat on lähes poikkeuksetta rakennettu hiekka- tai soramaalle. Myös muut Strukankallioitten rökkiöhaudat ovat kalliopohjaisia. Viittaako niiden pronssikautistyyppinen sijainti niiden ajoittumiseen rautakauden alkuvaiheeseen, selvinnee myöhempien tutkimusten yhteydessä. Maankohoamiskronologian kannalta katsottuna voidaan todeta, että pääosa Strukan alueen kahdeksasta rökkiöhaudasta sijaitsee 13-15 m.m.p.y., mikä vastaa keskimääräistä hiidenkiukaitten esiintymiskorkeutta Kymenlaakson rannikolla. Ilmeisesti on kuitenkin varottava antamasta liikaa painoarvoa rökkiöhautojen ajoitukselle niiden esiintymiskorkeuden perusteella, sillä Strukan hauta 1 on 12,5 m:n korkeudella merenpinnasta - tosin se on ilmeisesti ollut huomattavasti hiidenkiukaita matalampi, kuten roomalaisajan rökkiöt yleensäkin ovat. Strukankallioitten läntisin rökkiö, jonka korkeus merenpinnasta on 11 m, on myös rakenteeltaan silmiinpistävä matala, joten se saattaa olla rautakautinen. Toisaalta on todettava, että hauta 2:n "ulkoasusta" ei olisi voinut mitenkään arvata, että se sisältää rautaesineitä - se näytti lähinnä pienikokoiselta hiidenkiukaalta. Näin ollen on mahdollista, että jopa kaikki Strukan rökkiöhaudat voivat edustaa samaa kulttuurivaihetta, jolloin ollaan siirrytty pronssikaudelta rautakaudelle, tai sitten - mikä tietysti olisi arkeologisesti merkittävintä - niissä on kummankin kauden edustajia. Tämän problematiikan selvittämisen kannalta on erittäin valitettavaa, että Strukankallioitten suurin, korkeimmalla harjanteella sijaitseva rökkiö on hävitetty miltei kokonaisuudessaan. Tämä 15 m:n korkeudella sijaitseva rökkiö on ollut säilyneistä pohjakivistä päätellen

kooltaan n. 5 x 7,5 m ja sen keskellä on huolellisesti pienempien kivien varaan vaakasuorasti asetettu kuutiomainen silmäkivi hieman länsisuomalaisten pöytä-kivien tapaan. Röykkiössä kiinnittää huomiota myös se, että siinä esiintyy osit-tain samanlaista kallion pinnalle tiheästi asetettua pikkukivikkoa kuin hauta 2:ssa, mikä voidaan tulkita ajoitukseen viittaavaksi piirteeksi. Oleellista li-sävaloa Strukan kalmistoalueen problematiikkaan saattaa tuoda hauta 2:n etelä-puolella sijaitseva suorakaiteen muotoinen, osin laakakivistä tehty latomus - jollei kyseessä ole keskentekoinen tai tuhoutunut hauta - jonka kaivaus kuuluu maakuntamuseon tutkimusohjelmaan 1991.

Strukan löytöainaston kohdalla on vielä mainittava hauta 2:n ruudusta E11 hel-mien ja teräkatkelman läheisyydestä hiekkamullasta löytynyt 27 gr:n painoinen, toistaiseksi tuntematonta orgaanista ainetta edustava materiaalipalanen (:10). Tämän tummanruskean, muodoltaan hieman niveltä muistuttavan kappaleen alkuperän selvittäminen vaatinee luonnontieteellisen analyysin mikroskooppitutkimuksineen. Sen puuttuessa on tyydyttävä toistaiseksi oletamaan, että kyseessä voi olla jokin ruoka-aine tai sen palanen, kuten palanut nauris tai leivän osa.

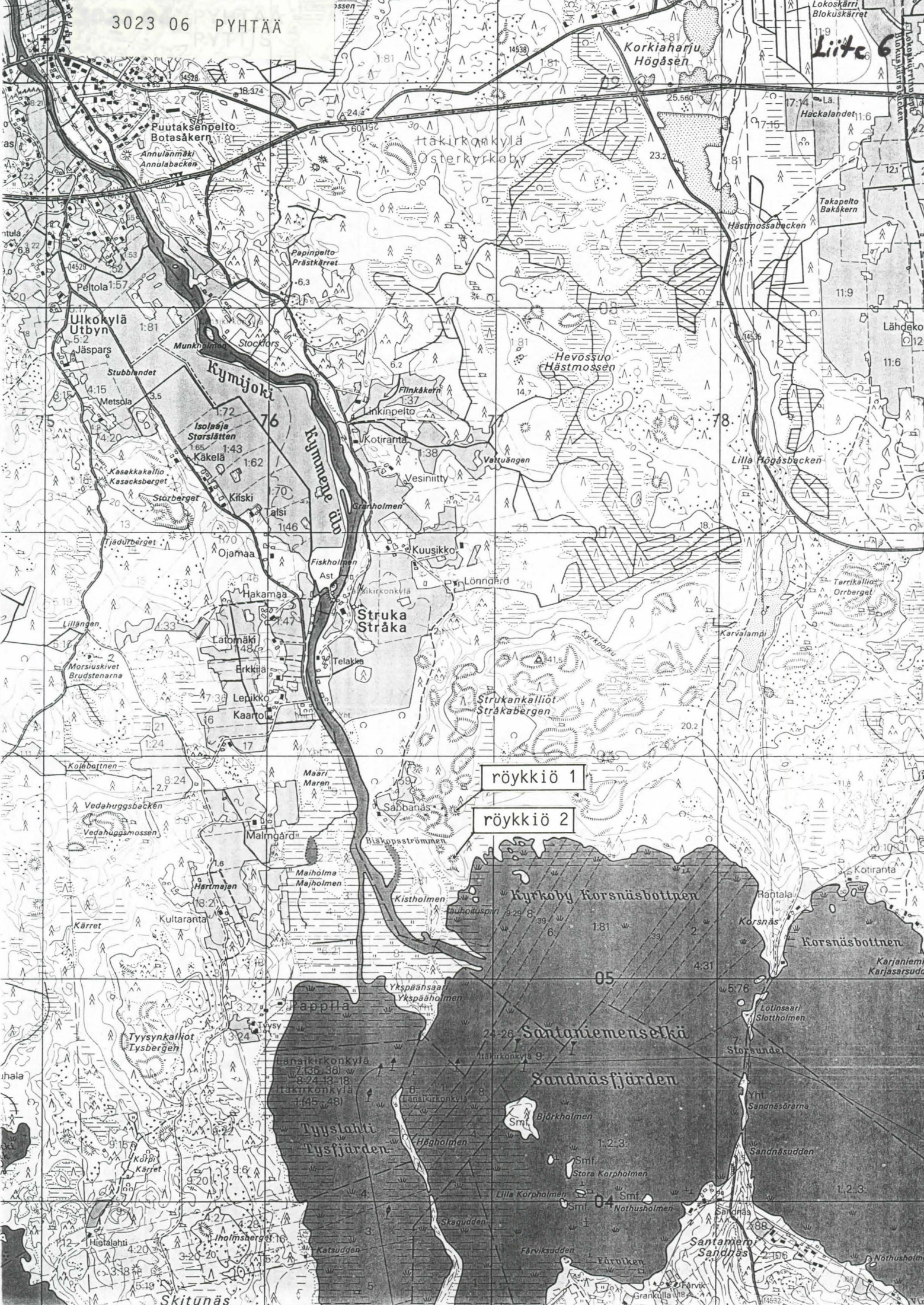
Lopuksi on syytä esittää kiitos Pyhtään kunnalle sen antamasta teknisestä ja taloudellisesta tuesta, joka myötävaikutti aivan oleellisesti kaivaustutkimuk-sen onnistumiseen. Kaivauksen piirtäjä taideopiskelija Kristina Tohmo voitiin palkata kunnan myöntämän määrärahan avulla. Kiitos kohdistuu myös Pyhtään perin-nepiiriin, jonka parista löytyi innostunut, talkooperiaatteella työskennellyt aputyövoima: Esko Virtanen, Ole Rosquist, Atte Rosenblad, Raimo Enkenberg, Leo Merisalo ja Aarne Dromberg. Kaivauskohteiden löytäjä Rune Nygård osallistui myös aktiivisesti kaivaustyöhön monelaista apua antaen.

Kotkassa 24.1.1991

Timo Miettinen

Kymenlaakson maakuntamuseo

1. Röykkiö 1 pohjoisesta.
Etualalla metsäautotien päätelenkin itäpäätä. Metsäautotie on tuhonnut suurimman osan takana näkyvästä röykkiöhaudasta, joka sijaitsee pienellä tasapintaisella kalliokielekkeellä.

2. Röykkiö 1 ennen kaivausta, pohjoisesta.
Alkuperäisestä kiveyksestä on jäljellä vain kaksi muutaman neliön kokoista aluetta. Kielekkeen reunoilla olevien isompien kivien kuuluminen röykkiöön on epävarmaa.

3. Röykkiö 1:n pinnalta on poistettu sammal ja turve, jolloin pienistä kivistä tehty maansekainen, lähinnä yksikerroksinen kiveys on paljastunut. Kuva tikkailta luoteesta. N-S-suuntainen naruristikko on pingoitettu röykkiön keskelle.

4. Röykkiö 1:n piirtäminen käynnissä, kuva lännestä kiintopisteeksi otetun kiven päältä. Etualalla metsäautotie, joka on vienyt osan röykkiöstä.

5. Kaivauksen piirtäjä Kristina Tohmo purkamassa maansekaista kiveystä, josta löytyi harvakseltaan palaneen luun paloja (muovirasioissa kiveyksen päällä). Tulenpidon rikkomaa kallion pintaa osin näkyvillä kuvan keskellä. Kuva pohjoisesta.

6. Röykkiön 1:n kiveys purettuna ja kiven välissä ollut hiekkamulta tutkittuna. Röykkiön säilyneissä osissa ollut kiven määrä on havainnollisesti nähtävissä. Kuva tikkailta luoteesta.

1990

7. Röykkiö 1 entisöitynä, kuva tikkailta luoteesta. Röykkiöstä entisöitiin vain tutkittu osa palauttamalla se kaivausta edeltäneeseen tilaan. Koska sivuilla olevien isompien kivien kuuluminen alkuperäiseen röykkiöön oli epävarmaa, ei niihin koskettu.

8. Röykkiö 2 länsilounaasta. Kaksiosaisen röykkiön itäisempi, hiidenkiuastyypinen osa sijaitsee kallion korkeimmalla kohdalla, läntisempi, matalampi osa näkyy siitä oikealle sammaleen peittämänä. Suorakaiteenmuotoinen latomus oikealla näkymättömissä puiden takana.

9. Röykkiö 2 itäkoillisesta. Kallio viettää röykkiön itäpuolella jyrkästi alaspäin.

10. Röykkiö 2 kuvattuna tikkailta pohjoisesta.
Kuten voidaan nähdä, röykkiö on harvinaisen ehjä, lähes koskematon, mikä on erittäin harvinaista röykkiöhautojen kohdalla.
Kaksiosaisen röykkiön itäisemmän, pyöreän osan koillissektorissa oleva paksuin hiekkamultakerros näkyy sarmaleen ja jäkälän peittämänä kohtana. Juuri siinä oli suurin osa esinelöydöistä.

11. Kaksiosaisen röykkiöhaudan eteläpuolella olleet puut on poistettu, jolloin myös suorakaiteenmuotoinen latomus on tullut esille kuvan oikeassa reunassa.
Kuva lännestä.

12. Röykkiö 2 kuvattuna tikkailta pohjoisesta puuston poistamisen jälkeen (vrt. kuva 10).
Suorakaiteenmuotoinen latomus tullut näkyville kuvan vasemmassa yläreunassa.

13. Röykkiö 2 kuvattuna tikkailta pohjoisesta sammaleen, jäkälän ja turpeen poistamisen jälkeen (vrt. kuva 12).

Röykkiön länsipäästä paljastunut matala pikkukivikko ja puolikaaren muotoinen reunakehä, mikä osoittautui toiseksi hautaukseksi omine löytöineen.

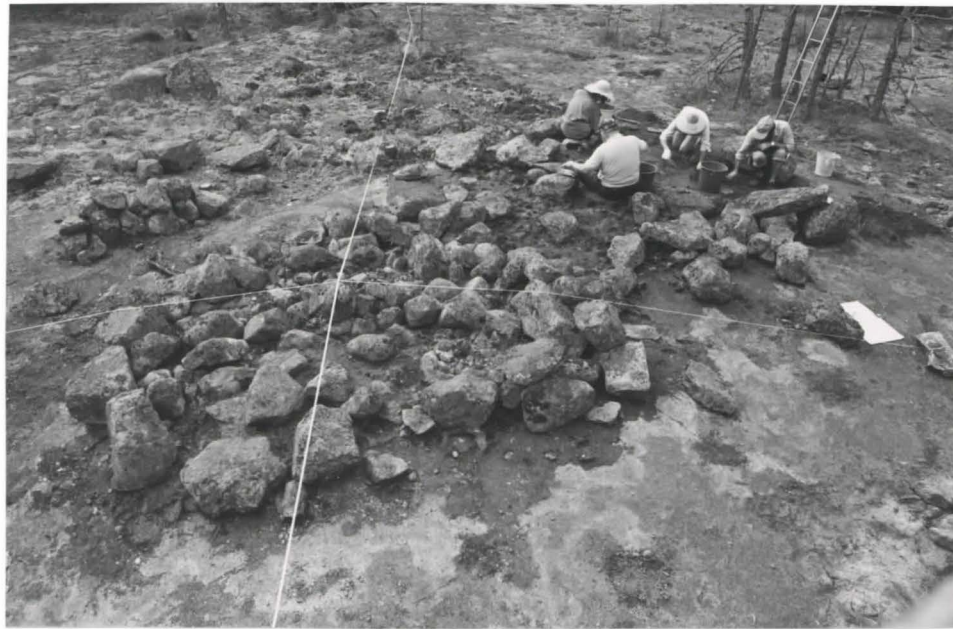
Röykkiön alta valuneen heikosti hiilensekaisen hiekkamullan raja nähtävissä selvästi kiveyksen reunojen ulkopuolella. N-S-suuntainen naruristikko röykkiön keskellä.

14. Kaksoishautaukseksi ilmenneen pitkänomaisen röykkiön läntisen pään tiheätä pienistä kivistä tehtyä latomusta, jossa kivien välissä ja alla oli ohut hiekkamultakerros. Pikkukivikon itäpäässä oleva puolikaaren muotoinen isommista kivistä tehty reunakehä erotti läntisemmän hautauksen itäisestä pyöreästä, hiidenkiuas-tyyppisestä röykkiöstä. Kuva länsilounaasta.

15. Turpeesta kuoritun röykkiön pintavaaitusta. Kuva etelästä. Vaaituskojeessa Leo Merisalo lattaa pitelee Atte Rosenblad.

PYHTÄÄ STRUKANKALLIOT
1990

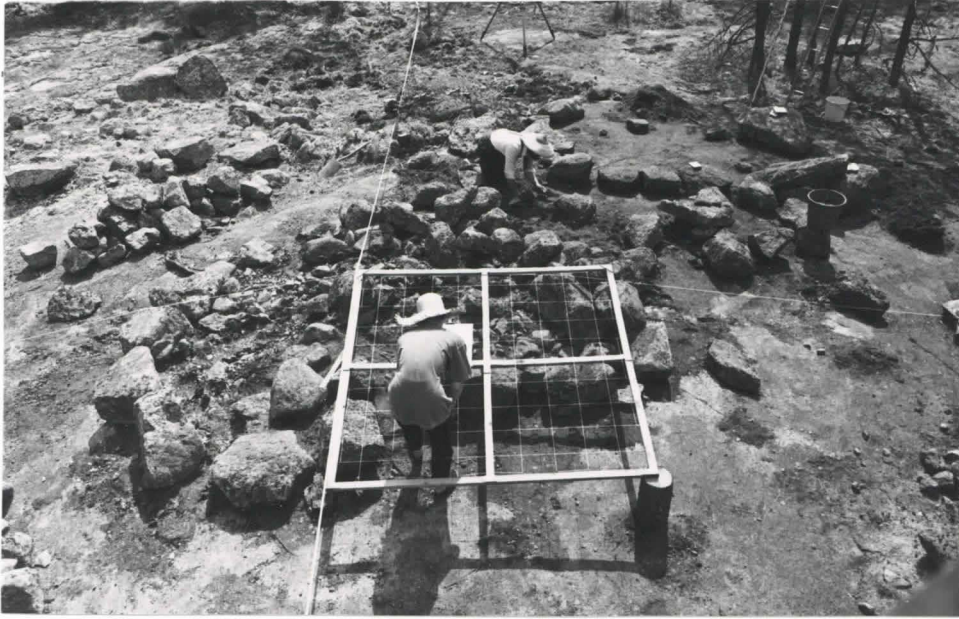
16. Kaksoishautauksen sisältäneen rökkiön läntisimmän osan kaivaus käynnissä.
Kuva tikkailta pohjoisesta.

17. Rökkiön läntisemmän osan kaivaus lopuillaan.
Pyhtään perinnepiirin väkeä oikealta: Esko Virtanen, Ole Rosquist, Raimo Enkenberg ja Kristina Tohmo (piirtäjä).
Kuva koillisesta.

18. Kaivauksen ensimmäinen löytö, ruudusta I 7 saatu rautaveitsi (: 16) in situ.
Kuva pohjoisesta.

19. Rökkiö 2:n läntisempi osa kaivettu pohjaan saakka, itäisemmän osan piirtäminen käynnissä. Kuva tikkailta pohjoisesta.

20. Rökkiö 2:n itäisemmän osan, pyöreän rökkiön kaivaus alkanut sen läntisimmästä sektorista, koillissektorin piirtäminen on käynnissä. Kaivajat oikealta: Esko Virtanen, Rune Nygård, Strukan rökkiöalueen löytäjä, Atte Rosenblad ja Ole Rosquist. Kuva koillisesta.

21. Kolmeen osaan murtunut rautakärki, mahdollisesti sirpin kärki-katkelma, ruudussa E 11 in situ. Kuva pohjoisesta.

PYHTÄÄ STRUKANKALLIOT
1990

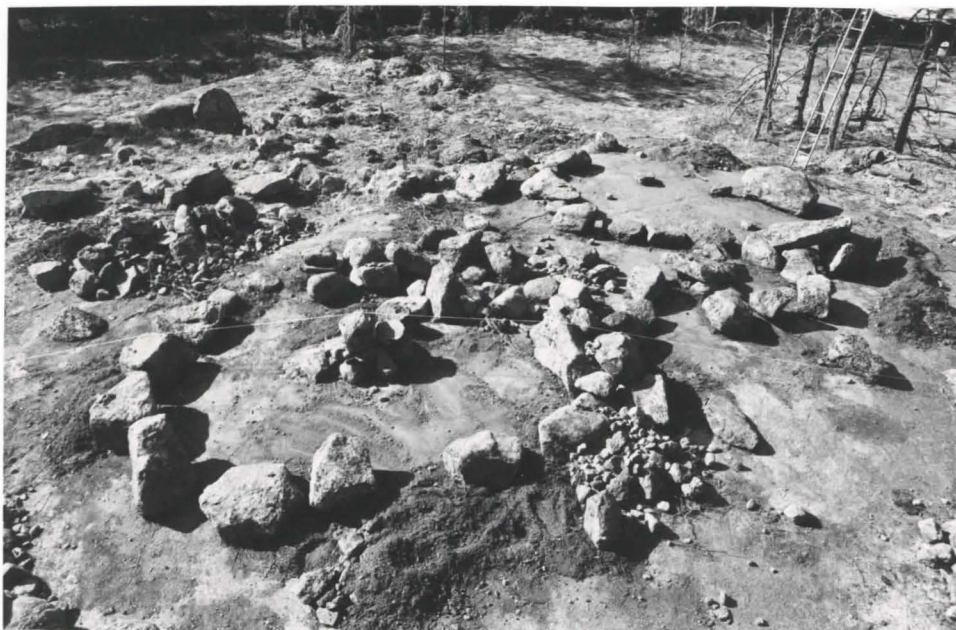
22. Pronssikorun (?) osa, kaksi toisissaan kiinni olevaa puolipalloa, ruudussa E 11 in situ.
Kuva pohjoisesta.

23. Pyöreän röykkiön reunakehän luoteisreunaa. Kuvassa keskeltä hie-
man oikealle näkyvän ison reuna-
kiven vasemman reunan alta löytyi
kaivauksen suurin esine onsikir-
ves (:3) ruutujen D ja E 10 ra-
jalta.
Kuva pohjoisesta.

24. Onsikirves in situ ed. kuvassa
näkyvän suuren kiven pois kään-
tämisen jälkeen.
Kuva pohjoisesta.

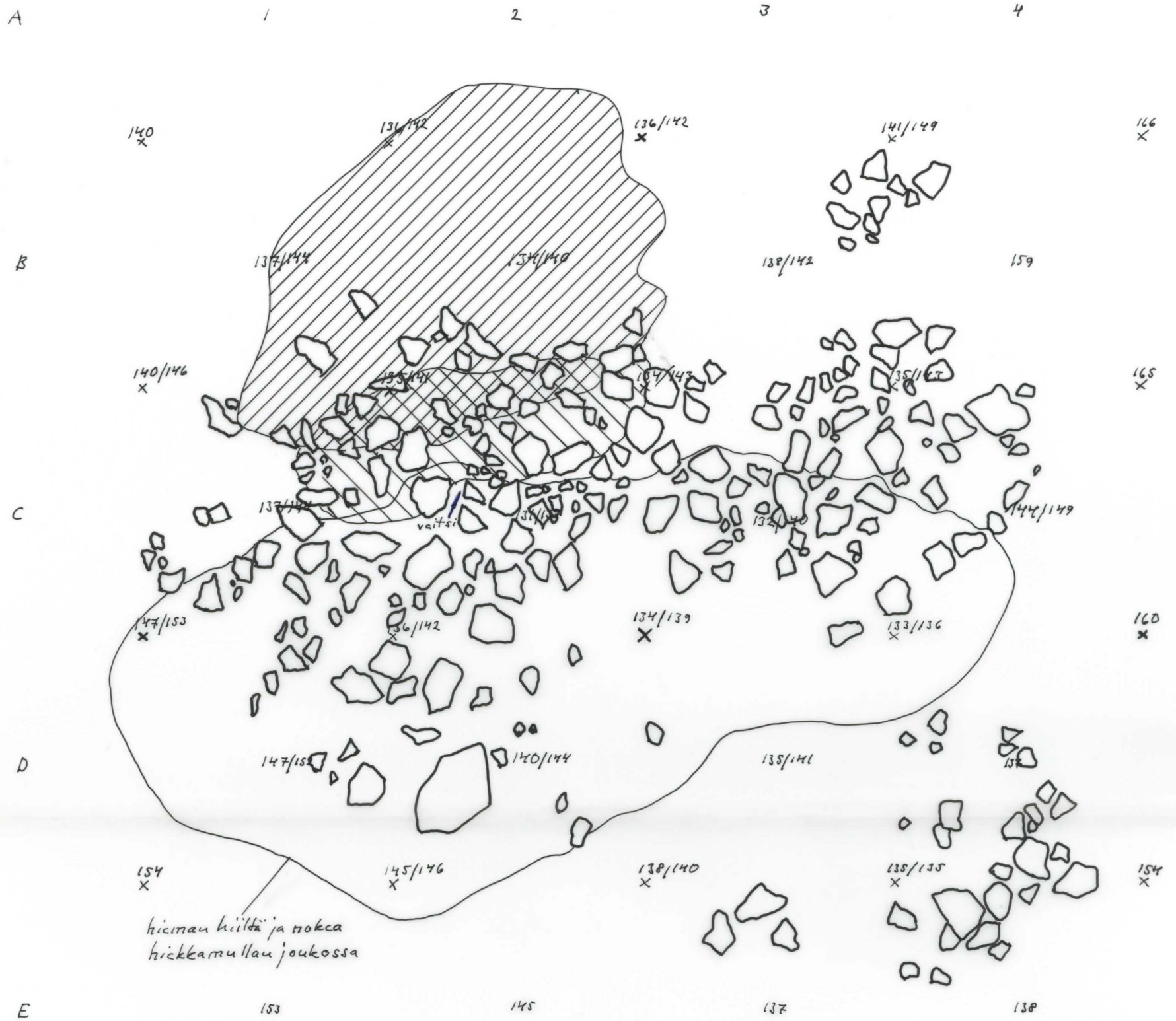
25. Kaksiosainen röykkiöhauta 2 tutkittu pohjaan saakka. Itäisemmän osan pyöreä reunakehä jätetty alkuperäiselle paikalleen, samoin läntisemmän osan puolikaari. Myös pyöreään röykkiön keskellä olevia kiviä jätetty alkuperäiseen asentoon entisöinnin helpottamiseksi. Kuva tikkailta pohjoisesta.

26. Röykkiö 2 entisöitynä kaivaustutkimuksen päätyttyä. Kuva tikkailta pohjoisesta.

27. Röykkiö 2:n eteläpuolella oleva suorakaiteenmuotoinen latomus. Kuva lännestä.

hieman hiiltä ja nokka
hickamullau joukossa

kallion reuna

kallion reuna

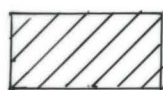
Liite 2

PYHTÄÄ
Strukankalliot

T. Miettinen / Kymenlaakson
maakuntamuoto 1990

Rautakautinen röykkiöhauta 1
Kaivansalue A

1:20
5cm = 1m

palaneen luun siruja

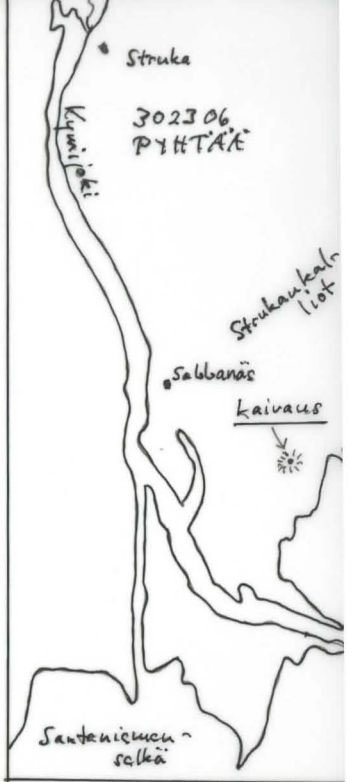
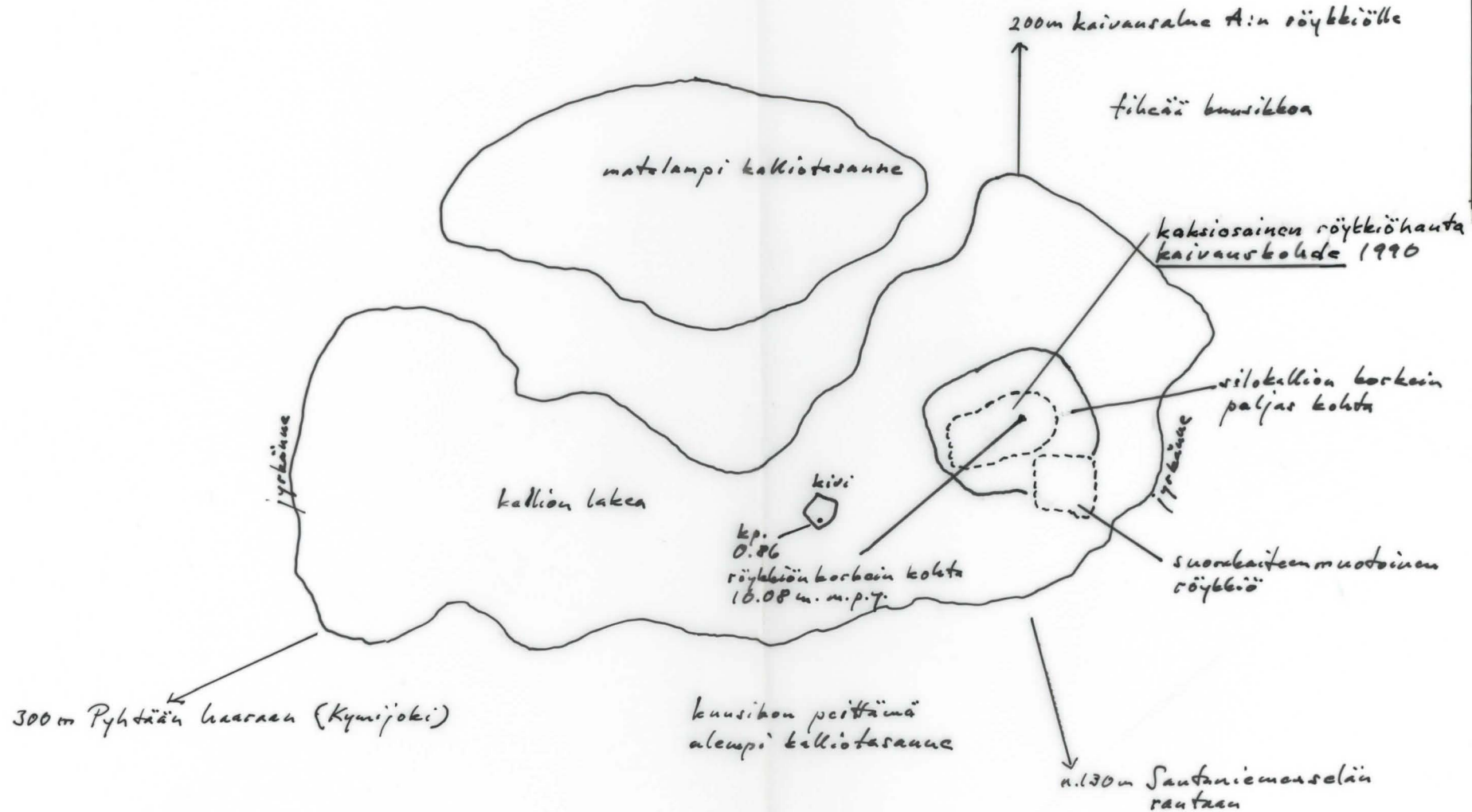

tulcapidon rapauttamaa
kallion pintaa

PYHTÄÄ
Strukankalliot

T. Miettinen / Kymenlaakson
maakuntamuseo 1990

Rautakautinen röykkiöhauta
Yleiskartta kaivausalue B:stä
1:500
1cm = 5m

PYHTÄÄ
Strukankalliot

T. Miettinen / Kymenlaakson
maakuntamuseo 1990

Rautakautinen röykkiöhauta
Ylöiskartta kaivausalue A:sta
1:500
1cm = 5m

